

Шифр «Rural tourism»

КОНКУРСНА РОБОТА

на тему:

**«СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК РІЗНОВИД
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ТАВРІЙСЬКОЇ
СТЕПОВОЇ КУЛЬТУРИ»**

2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. «ЗЕЛЕНА» ЕКОНОМІКА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ...	4
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ У ПІВДЕННОМУ РЕГІОНІ.....	10
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА БІЗНЕС-ПЛАНУ ЕКО-САДИБИ «THE HIGHLIGHT OF TAVRIA».....	18
ВИСНОВКИ.....	30
АНОТАЦІЯ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

Сучасний стан ринкової трансформації економіки України потребує пошуку нових форм господарювання у сільській місцевості. Однією з таких форм може виступати мале підприємництво, оскільки воно максимально поєднує інтереси виробників та споживачів продукції. Крім того у розвитку даного сектора економіки зацікавлені всі верстви населення, а особливо сільське. Оскільки, забезпечуючи зайнятість значної частини населення, вони стають фундаментом формування сучасної економічної системи країни. Перспективним проявом підприємницької діяльності у сільській місцевості є сільський зелений туризм.

Розвиток сільського зеленого туризму є перевіреним світовою практикою способом підвищення доходів сільського населення. Наразі в Україні відсутня системна загальнодержавна політика в цій сфері. Для подолання проблем, які гальмують розвиток сільського зеленого туризму на базі особистих селянських та фермерських господарств, необхідне широке використання європейського досвіду та якнайшвидше створення належного законодавчого поля.

Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретико-методичних засад «зеленої» економіки, розгляд сучасного стану сільського зеленого туризму у південному регіоні та стимулювання підприємництва у цій сфері.

Основними **завданнями** є дослідження загальної концепції «зеленої» економіки, розгляд особливостей сільського зеленого туризму у південному регіоні та визначення факторів, які негативно позначаються на його розвитку, розробка бізнес-плану еко-садиби.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення ефективного розвитку галузі та підтримки підприємництва у сфері сільського зеленого туризму на рівні регіону.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів підвищення ефективності розвитку сільського зеленого туризму у підприємницькому середовищі.

У процесі виконання досліджень використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні економічні **методи**: абстрактно-логічний (для теоретичного

узагальнення та формулювання висновків); узагальнення та систематизації (для визначення сутності понять «зелена» економіка, «сільський зелений туризм», статистико-економічний – для оцінки фактичного розвитку зеленого туризму у регіоні; розрахунково-конструктивний (для розробки бізнес-плану); SWOT – аналіз (для вибору та обґрунтування конкурентної стратегії еко-садиби).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні напрямів підвищення рівня використання туристично-рекреаційного потенціалу Херсонської області з урахуванням необхідності збереження природних та антропогенних туристичних ресурсів, покращення діяльності підприємств сфери туризму.

Практичне значення. Результати дослідження спрямовані на те, щоб надати змогу органам виконавчої влади у сфері туризму та органам місцевого самоврядування підвищити ефективність важелів розбудови підприємницького сектору та розвинути соціальну інфраструктуру конкретної адміністративно-територіальної одиниці (Довідка).

Апробацію даного дослідження було проведено на Міжнародній науково-практичній конференції «Управління розвитком підприємств в умовах динамічної ринкової кон'юнктури» (27 грудня 2019 р., м. Київ); I Міжнародній науково-практичній конференції «Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент» (12-13 лютого 2010 р., м. Запоріжжя).

Наукова робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 17 найменувань. Основна частина роботи викладена на 30 сторінках комп'ютерного тексту, містить 14 таблиць, додатки.

РОЗДІЛ 1

«ЗЕЛЕНА» ЕКОНОМІКА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

За останні три десятиліття людство досягло значного прогресу у підвищенні матеріального добробуту. Але цей прогрес був здобутий ціною погіршення стану природного середовища планети. Продовження економічного розвитку без кардинальної зміни нинішньої економічної моделі призведе до зростання екологічних загроз та зробить неможливим сталий розвиток. Зважаючи на це, економісти, соціологи, політики, представники природничих наук та бізнесу розпочали пошук нових шляхів розвитку, які б дали змогу відновити природне середовище та одночасно забезпечували гідний рівень життя населення. Одним з результатів такого пошуку стала концепція «зеленої» економіки, що завдяки підтримці міжнародних організацій та національних урядів набула значної популярності.

Термін «зелена» економіка був вперше введений в обіг у 1989 р. у доповіді, підготовленій групою економістів-екологів для уряду Об'єднаного Королівства в рамках консультацій щодо забезпечення сталого розвитку та його вимірювання [1].

Концепція «зеленої економіки» останні роки набуває особливого значення. Вона широко оговорюється не тільки економістами, але й політиками в контексті сталого розвитку і викоренення бідності, відсталості, голодування. Двигуном процесу глобалізації є модернізація і перехід світової економіки, насамперед промислово розвинених країн, до нового технологічного укладу, який поряд з якісним оновленням технологічної бази, підвищенням ефективності виробництва та конкурентоспроможності економіки покликаний забезпечити поліпшення якості життя і середовища проживання. За кордоном реалізує цей перехід економічна політика «зеленого» зростання офіційно прийнята Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у 2009 р. в якості стратегічного напрямку розвитку всіх її членів на довгострокову (до 2030 р.) і більш віддалену (до 2050 р.) перспективу.

Раціональне використання обмежених природних ресурсів планети та зменшення залежності економіки від традиційних викопних джерел енергії, що негативно впливають на зміну клімату та спричиняють енергетичну уразливість багатьох країн, є фундаментальними чинниками виживання соціально-економічних систем у XXI столітті [2].

За прогнозами вчених, вже через 30 років населення планети зросте приблизно на 30% до 9 млрд чол. у 2050 р. порівняно з сьогоднішніми 7 млрд чоловік, причому 98% населення землі буде жити в країнах, що розвиваються, та нових незалежних державах. Населення міст подвоїться, зросте питома вага середнього класу. Люди у віці 65 років і більше становитимуть у 2020 р. близько 20% населення землі внаслідок його старіння. Щоб забезпечити зростаюче населення планети продуктами харчування та енергією, необхідне підвищення продуктивності у сільському господарстві в середньому на 2% на рік. Сьогодні ж сільськогосподарський сектор за традиційних технологій обробітку землі споживає понад 70% світових ресурсів питної води та є відповідальним за 13% світового обсягу викидів парникових газів. Очікується, що у 2050 р. населення буде генерувати більш як 13,1 млрд т відходів у зв'язку з підвищенням рівня життя і доходів. Це на 20% більше ніж у 2019 р. при тому, що лише 25% всіх відходів сьогодні утилізуються або регенеруються. Світовий попит на енергію зросте на 36% протягом 2018-2035 рр. [3].

У зв'язку з цим глобальним викликом міжнародні організації та бізнес-спільнота докладають зусиль щодо удосконалення структури економіки та моделей виробництва і споживання ресурсів для переведення глобального зростання на більш сталі рейки. Особлива увага приділяється наступними дослідженням:

- впровадження нових ресурсно-ефективних та більш чистих технологій,
- пошук рішень проблеми зміни клімату,
- збільшення ефективності сільського господарства та лісництва,
- оновлення міст та інфраструктури,
- корекція цінностей та поведінки людства у бік сталого розвитку.

Глобальна фінансова криза наприкінці минулого десятиліття поставила під сумнів віру людей у бізнес та дії урядів і активізувала пошук відповідей

на багато складних питань розвитку суспільства. Серед таких проблем – питання як вимірювати успіх та прогрес, як відокремити залежність економічного зростання від споживання ресурсів та деградації екосистем та задіяти нові джерела зростання, пов'язані з використанням ресурсно-ефективних і екологоорієнтованих технологій та інновацій.

В основі таких пошуків – розвиток та уточнення концепції сталого розвитку, яка пов'язує благополуччя нинішнього покоління людей з благополуччям майбутніх поколінь: задоволення потреб сучасного періоду не повинно підривати можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Відповідно, впровадження «зеленої» економіки для досягнення принципів сталого розвитку має декілька головних напрямів:

1) напрям «безвичерпних ресурсів»: відновлювальні енергетичні ресурси; вторинне використання матеріалів; органічне землеробство, що витрачає мінімум енергії, не використовує штучних засобів захисту і живлення рослин, генетично модифікованих організмів.

2) оптимізаційний напрям: енергоефективність виробництва та житла; скорочення використання автомобілів; скорочення калорійності продуктів; скорочення споживання води; відтворення лісів та заповідних територій.

3) соціальний напрям: принцип рівності у розподілі обмежених ресурсів; вирішення питань розподілу землі та планування землекористування; система фінансового регулювання, що гарантує забезпечення базових потреб більшості людей.

4) управлінський напрям: зміна визначення виміру заможності та успіху держав – показник ВВП має бути доповнений індикаторами природних послуг та збереження біорізноманіття; глобальна система безпеки з втручанням у справи країн, що розвиваються; інвестиції в інституціоналізм, оптимізацію системи управління та прийняття рішень.

Важливо наголосити, що концепція «зеленої» економіки не замінює собою концепцію сталого розвитку, а розвиває її та являє собою засіб її практичної реалізації. «Зелений» розвиток може бути забезпечений лише за умови інтеграції екологічної та економічної політики таким чином, щоб суспільний прогрес,

економічне зростання і підвищення якості життя населення відбувались на тлі скорочення загроз навколишньому природному середовищу [4].

Перехід до «зеленої» економіки базується на інноваційних рішеннях, зокрема, на радикальних змінах у соціальній сфері. Соціальна інновація пов'язана з формуванням обізнаності населення, модернізацією освіти і зайнятості. Обізнаність та розуміння щодо складності глобальних економічних, екологічних та соціальних проблем, а також щодо нових можливостей є передумовами визначення пріоритетів та поведінки і вимагають цілеспрямованої політики щодо формування модерного світогляду.

Якщо врахувати вищенаведені підходи та поєднати їх з названими вище цілями «зеленої» економіки, можна зробити висновок про доцільність виокремлення наступних 10 основних принципів «зеленої» економіки.

1. Орієнтація на майбутнє – врахування наслідків економічної діяльності для існування наступних поколінь.

2. Вимірюваність та співставність – створення відкритої системи національних та міжнародних звітів щодо рівня економічного і соціального розвитку територій та їх впливу на стан довкілля, розроблення адекватних показників оцінювання суспільного розвитку, які враховували б екологічну складову.

3. Стале виробництво і споживання – переорієнтації з традиційних стандартів і моделей виробництва й споживання на новітні «зелені».

4. Соціальний розвиток – зростання рівня зайнятості населення у «зелених» секторах економіки, підвищення рівня якості життя за рахунок зростання доходів та доступу до більш якісних ресурсів, забезпечення права громадян на особистісний розвиток.

5. Суспільне співробітництво – залучення широких кіл громадськості, бізнесу, урядових інституцій, міжнародних та неурядових організацій до спільних дій з формування «зеленої» економіки.

6. Ресурсна ефективність – підвищення рівня результативності використання ресурсів, їх вторинної переробки та збільшення економічного ефекту при скороченні негативних екологічних наслідків.

7. Екологічність – скорочення негативного антропогенного впливу на довкілля, зокрема – викидів парникових газів, твердих відходів, забруднення

водойм та землі, збереження біорізноманіття та охорона навколишнього природного середовища, запровадження екологічної освіти населення.

8. Економічність – поточні витрати на впровадження «зелених» стандартів не мають стати обмеженням економічного розвитку, а повинні сприяти створенню основ для довгострокового розвитку.

9. Всеохопленість впровадження засад «зеленої» економіки на всіх рівнях управління та у всіх сферах діяльності.

10. Рівність та справедливість – рівний доступ всіх до наявних природних ресурсів та справедливий їх розподіл. Саме ці принципи відображають найважливіші аспекти «зеленої» економіки в рамках концепції сталого розвитку [5].

Екологізація економіки, що розглядається як спосіб сприяння економічному прогресу при забезпеченні екологічної стійкості та соціальної рівності, розглядається як перспективний шлях для досягнення сталого розвитку. З цієї причини ООН і її держави-члени працюють над тим, щоб охопити в своїх документах, зокрема в Порядку денному сталого розвитку на період до 2030 року і в Цілях сталого розвитку (ЦСР), підходи «зеленої» економіки.

Процес «Навколишнє середовище для Європи» розпочався із Першої Пан-Європейської Конференції Міністрів охорони навколишнього середовища у Добріс Кастрл в червні 1991 року.

На Сьомій Конференції «Довкілля для Європи», що відбулася в 2011 р. в м. Астана (Казахстан) міністри довілля прийняли рішення сприяти в переході до «зеленої» економіки. Вони наголосили на необхідності активізації зусиль на зменшення залежності економічного зростання від деградації навколишнього середовища шляхом стимулювання «зелених» інвестицій та інновацій, сприяння сталому виробництву, підвищення енерго- та ресурсоефективності. Вони також підкреслили важливість розвитку людського, інституційного та економічного потенціалу підтримки процесу екологізації економіки, зокрема шляхом здійснення наукових досліджень, освітньої діяльності та підготовки кадрів.

Восьма Конференція міністрів «Довкілля для Європи», яка відбулась у 2016 р. в м. Батумі (Грузія) просунула вперед процес переходу до «зеленої» економіки в регіоні у відповідь на прийняті в Астані зобов'язання, і основна

увага на ній була приділена питанню про те, як почати цей процес. Намір полягає в тому, щоб надати міністерствам навколишнього середовища підтримку щодо розгортання і просування дискусій на тему «зеленої» економіки в уряді європейських країн і на інших відповідних форумах і в просуванні порядку денного по «зеленій» економіці.

На Конференції схвалили Пан-європейські стратегічні рамки екологізації економіки. Стратегічні рамки передбачають здійснення країнами Пан'європейського регіону такої моделі розвитку, яка б забезпечувала економічний прогрес, соціальну справедливість і стале використання екосистем і природних ресурсів в інтересах задоволення потреб нинішнього покоління, не ставлячи під загрозу можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. «Зелена» економіка як один з підходів до переорієнтування споживчих звичок, інвестицій і торгівлі в підтримку інклюзивної «зеленої» економіки, спрямованої на загальне процвітання, є одним з перспективних шляхів до досягнення цілей в галузі сталого розвитку в регіоні і за його межами.

Екологізація економіки в Пан-європейському регіоні дозволить досягти трьох основних завдань:

Скорочення екологічних ризиків і дефіциту природних ресурсів;

Зміцнення економічного прогресу;

Підвищення добробуту людини і зміцнення соціальної справедливості [6].

Досягнення цих трьох завдань сприятиме процвітання за рахунок економічного прогресу, що забезпечує стійкість навколишнього середовища і соціальну інклюзивність. Цього можна домогтися шляхом стимулювання і заохочення інвестицій і торгівлі на підтримку такого економічного прогресу, який забезпечував би більшу справедливість і не супроводжувався погіршенням стану навколишнього середовища. Крім того, для його досягнення необхідно стимулювати споживачів до зміни їх звичок, з тим щоб не допускати надмірного споживання і вивести на передній план «зелені» товари і послуги. Підтримка таким чином природного капіталу, екосистем і відповідних послуг дозволить підвищити якість життя і буде сприяти загальному процвітання, а скорочення навантаження на навколишнє середовище призведе до зниження ризиків для здоров'я людини і підвищенню рівня добробуту.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ У ПІВДЕННОМУ РЕГІОНІ

В Україні існують усі передумови розвитку відпочинку в селі, який можна розглядати як специфічну форму підсобної господарської діяльності у сільському середовищі з використанням природного та культурного потенціалу регіону, або як форму малого підприємництва, що дає можливість певною мірою вирішити проблему зайнятості сільського населення, покращити його добробут, повніше використати природний та історико-культурний потенціал сільської місцевості. Справа розвитку сільського відпочинку має реальну державну перспективу і сприяє поліпшенню соціально-економічної ситуації сільської місцевості.

Сільський туризм допомагає жителям вирішувати цілу низку соціальних і економічних проблем: реалізація на місці продукції особистого селянського господарства та збільшення зайнятості сільського населення в багатьох сферах економіки: в готельному бізнесі, зв'язку, банківській сфері, на транспорті. Тобто, це галузь, де найбільш чітко проявляється мультиплікаційний ефект. Від його розвитку суттєво будуть вигравати сільське господарство, будівництво, культура, місцеві ремесла та ін. [7].

Розвиток сільського зеленого туризму спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, в цілому сіл, стимулює розвиток соціальної інфраструктури. Суттєву роль відіграє розвиток сільського зеленого туризму у підвищенні культурно-освітнього рівня сільського населення. Готуючись приймати і обслуговувати відпочиваючих, члени селянських родин мимоволі змушені поповнювати свої знання з ведення домашнього господарства, гігієни і санітарії, приготування їжі тощо, а спілкування з гостями розширює їх кругозір, дає змогу зав'язати нові знайомства, завести друзів в інших населених пунктах [8].

У ході децентралізації на теренах ОТГ (об'єднаної територіальної громади) для сталого розвитку виникла особлива потреба у діяльності місцевого населення, відмінна від великого агровиробництва. Городяни, у

свою чергу, прагнуть відпочивати у рекреаційних зонах, позбавлених урбаністики.

Сільський туризм у Європі пішов шляхом розвитку нішевих послуг. Клієнт-городянин може обирати господарство для візиту за спеціалізацією - виноробство, бджільництво, сироварня, птахівництво, конярство тощо. Для ідентифікації особливості послуг розроблена графіка, яка супроводжує сайти господарств, і логотипи-ідентифікатори несуть стилізовані зображення форми відпочинку, на різні вподобання.

В Україні головна діюча модель - сімейна ферма на базі особистого селянського господарства. Вимоги до таких ферм чітко визначені та прописані. Головна вимога для розташування гостей в сільській садибі - комфорт, до якого звикли містяни - сучасні (хоч і за необхідності стилізовані) меблі та сантехніка, Інтернет, відповідний санітарний рівень.

Щодо житлових будівель, садиби діляться на два принципових типа. Перший - зовнішньо стовідсотково автентична будівля із сучасними начинням. Друга - модерний будинок оригінальної архітектури. Важлива особливість садиби - місце, де гість може усамітнитися, або провести час із родиною, звільнений від уваги господарів. Тут безліч прийомів реалізації: плетені з лози альтанки, озерця з островками, на яких стоять якісь химерні халабуди, тощо. Дуже важлива психологічна готовність усієї родини фермера радо прийняти у своєму обійсті зовсім чужих людей [9].

Динаміка трансформацій, що відбуваються в Україні потребує принципово нових підходів до планування розвитку всіх галузей Херсонщини, а тим більше для визнаних пріоритетними у області. До значущих галузей належить і туризм. Саме побудова стратегії розвитку туризму, ініційована управлінням культури та туризму Херсонської облдержадміністрацією, є основою для створення умов переходу галузі до стану конкурентноздатності на українському туристичному ринку. Сам процес планування є особливим видом прийняття рішень, що стосується конкретного майбутнього рекреаційно-курортного комплексу та туризму. Програми дій прагне громада у повному складі «трикутника співпраці» (бізнес, громадський рух, влада, тощо) і її можливо досягнути навіть з урахуванням впливу різноманітних внутрішніх та зовнішніх факторів.

Херсонщина – унікальна територія для туризму, відпочинку та рекреації, яка має достатньо переваг для формування та розвитку потужного курортно-туристичного комплексу. Область має широкий вихід до Дніпровської водної магістралі, і це єдина з областей України, яка має вихід одночасно до 2 морів - Чорного і Азовського. Саме на Херсонщині розташовані: єдина в Європі природна пустеля - Олешківські піски, найбільший у світі рукотворний ліс і навіть унікальні горні ландшафти посеред степу «Станіславські кручі»

В області: 12 курортних населених пунктів, понад 450 км морської берегової лінії, з них 200 км обладнаних піщаних пляжів, найдовша піщана коса в світі - Арабатська стрілка, понад 70 родовищ цілющих бальнеологічних ресурсів (мінеральних і термальних вод, лікувальних грязей, ропи соляних озер) серед яких унікальне Лемурийське озеро, лікувальна грязь якого пройшла клінічні випробування, сертифікована і допущена для використання в якості лікувального та косметичного продукту. Місто Скадовськ – курорт державного значення, центр дитячого оздоровлення та відпочинку

На території області 80 об'єктів природно-заповідного фонду національного, міжнародного та місцевого значення. Із чотирьох біосферних заповідників України два розташовані саме на Херсонщині. Це Чорноморський та «Асканія-Нова», які входять до всесвітньої мережі природних територій, що охороняються ЮНЕСКО. Справжніми туристичними перлинами краю є – національні природні парки: «Азово-Сиваський», «Олешківські піски», «Джарилгацький», «Нижньодніпровський» та нещодавно створений «Кам'янська Січ».

На Херсонщині зелений туризм набирає обертів, 70 % населення проживає у місті. Тому сільський відпочинок приваблює все більше містян, які обирають для проведення відпустки не комфортні дорогі готелі, а бюджетну сільську садибу з національним колоритом. У Херсонській області є величезний потенціал для розвитку сільського зеленого туризму. На території області діє 49 садиб сільського зеленого туризму. За рахунок розвитку сільського зеленого туризму підвищується матеріальний добробут та частково вирішуються проблеми зайнятості сільського населення [10].

Важливою перспективою розвитку сільського зеленого туризму є розширення можливостей реалізації продукції особистого підсобного господарства – реалізації її на місці не як сільськогосподарської сировини, а як готових продуктів харчування після відповідної обробки і приготування. Садиби, які приймають відпочиваючих, вдосконалюють і структуру посівів на присадибних ділянках з урахуванням потреб гостей, розширюють асортимент овочевих культур, фруктових дерев, ягідників тощо; розвивають і урізноманітнюють присадибне тваринництво, заводять тепличне господарство.

За своїми функціями, підготовка та зустріч гостей не може бути банальною та механічною процедурою. А саме: забезпечення готового до прийому гостей кімнатного фонду, підтримка чистоти у ньому, підтримка функціонування систем електро-водопостачання, кондиціонування, облаштування території, забезпечення культури харчування, забезпечення тематичного інформативно-пізнавального, культурного, анімаційного простору, допоміжно-оперативна функція (у випадках екстрених ситуацій: необхідності медичного обслуговування, пожежної безпеки, порушень правопорядку тощо). До зустрічі причетні не тільки господиня і господар, а й інші мешканці садиби, в тому числі підлітки та діти. Кожному відведена певна функція, яка виконується згідно внутрішньої інструкції, але з творчим підходом та ентузіазмом.

Таким чином, вивчення фаз гостьового циклу сільського туризму виявило важливі аспекти взаємодії господарів з потенційними клієнтами і дало змогу створити нове бачення гостинності як елементу власного бізнесу, побудованому на системному вмінні якісно працювати у туристичному ринку.

Щорічно в квітні-травні в рамках Міжнародного туристичного форуму «Херсонщина – відпочинок, лікування, подорожі в екологічних умовах Таврії» проводяться засідання секцій «Сільський зелений туризм – перспективний напрямок відродження села», на яких презентується потенціал сільських територій Херсонської області в сфері зеленого туризму.

Рішенням Херсонської обласної ради від 14 грудня 2018 року № 1095 затверджено обласну програму «Розвиток туризму та курортів у Херсонській

області» на 2019-2021 роки, якою передбачено заходи щодо підтримки сільського зеленого та агротуризму, зокрема:

- сприяння проведенню сертифікації садиб та баз зеленого туризму (сертифікати відповідності послуг на проживання та харчування);

- проведення профконсультаційних та профорієнтаційних заходів за участі профільних асоціацій щодо популяризації відпочинку у сільській місцевості на Херсонщині, випуск щорічних спеціалізованих каталогів, висвітлення ЗМІ;

- формування програм перебування туристів на території області у будь-яку пору року (Додаток А).

Крім того, на території області в 2018 р. у Голопристанському районі створено сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Зачарований сад» плодово-ягідного напрямку, одним із видів діяльності якого передбачено організація різних видів відпочинку та розваг.

Херсонщина певний час позиціонувала себе найбільшою плодоовочевою областю України. Нині дійшли висновку, що сільський туризм чи не єдиний шлях сталого розвитку за межами великомасштабного сільгоспвиробництва. Область інтенсивно розорана, і водночас порівняно з іншими регіонами країни має дуже високий відсоток заповідних природних земель - 13% території. Але надяскравих за туристичною привабливістю об'єктів тут немає.

В якості якірної ідеї тут обрали історичну складову - «дикі поле» та «чумацький шлях». Попри історичну назву «дикі поле», цю місцину завжди населяли люди. До того ж по ній пролягали торгові шляхи до соляних промислів на заплаві Азовського моря - Сиваш, та на Чорнім морі - поблизу гирла Дніпра поселення Прогнойська Паланка (нині село Геройське).

Шлях чумаків диким полем починався у місті Берислав, де була переправа через Дніпро. Далі соляний шлях розділявся - до Сиваша на Південний Схід, та до Прогнойської Паланки - на Південний Захід. Організатори проекту «Соляний шлях» закільцювали маршрут: із Херсона туристи прямують до Берислава, далі до Сиваша, звідти до Геройського і знов до Херсона. За маршрутом туристи відвідують села з об'єктами, які залучають до обслуговування гостей місцевих сільських господарів. На

маршруті зустрічаються точки зупинок як із високим рівнем комфорту і цінами, так і з помірним комфортом та відповідними ціновими пропозиціями.

Приклад високого цінового рівня - Село Козацьке. Природні об'єкти - водоспади у степах поряд із руїнами палацу князя Трубецького. Якірний об'єкт - «Шато Трубецького» - оригінальна старовинна споруда заміського помешкання аристократів із виробництвом вина. Відновлений комплекс має готель, ресторан, винні погреби. Приклад об'єкта з помірною ціною пропозицією - село Григорівка із 40 господарськими садибами різного спрямування аграрної діяльності. Туристи мають змогу пройти весь маршрут, або відвідати обрані об'єкти. Приклад проекту «Соляний шлях» демонструє, як сільський зелений туризм допомагає впровадити політику сталого розвитку на селі [9].

Херсонщина давно зажила славу житниці України, однак південний регіон спеціалізується не тільки на зернових і плодовоовочевих культурах, область має значний потенціал у сфері виноградарства та виноробства. За кліматом чи ґрунтом Херсонщина не поступається знаменитим на весь світ виноробним провінціям – французьке бордо чи Північна та Центральна Італія. Нижня Дніпровська зона ідеальна для вирощування сонячної ягоди.

Європейський досвід свідчить, що сімейні винарні є ефективною організаційно-правовою формою ведення бізнесу в гастротуризмі. В Україні за весь період реформ винарні сімейного типу не набули поширення, оскільки формування оптимальних площ виноградних насаджень та створення бази виробництва вина вимагають значних фінансових ресурсів.

Перша сімейна винарня в Україні заснована у Херсонській області на базі фермерського господарства «Курінь», головою якого є Микола Халупенко. Площі виноградних насаджень сягають 40 га, а власна виноробня забезпечує випуск 60 тис пляшок вина на рік (Додаток В, Д).

Фермер не залучає до роботи іноземних фахівців, причина - бажання зробити автентичне вино і продемонструвати переваги вітчизняного продукту. За сезон шато переробляє 30-50 тонн винограду, 85% виробленої продукції – це сухі вина, проте унікальність мускатів шато здивує будь-якого експерта букетом ароматів. У погребі винороба - 53 дерев'яні бочки на 200, 250 і 500 літрів. У них вина витримують два роки. Ординарні вина зберігають

у металевих бочках. Починаючи з 2011 р. найкращі десертні вина власник закладає в колекцію. Квітковий аромат білих сухих вин і фруктові відтінки рожевого можна відчутти, скуштувавши напої під час дегустації. Підприємство активно розвиває напрямок гастротуризму, співпрацюючи із туристичними операторами півдня України. Чимало туристичних фірм в процесі екскурсії до Херсонщини (на рожеві озера, гейзери, морське побережжя, до заповідника «Асканія Нова») відвідують в рамках туру виноробню «Курінь». У 2019 р. було проведено більш 50 дегустацій, що безумовно допомагає розширювати ринок збуту та збільшувати кількість поціновувачів вина [11].

Аграрний комплекс області є основою стабільного розвитку Херсонщини, а це не тільки виробництво, а й розвиток сільських територій, зайнятість і як наслідок, підвищення рівня життя населення [12]. Херсонщина є екологічно-чистою, інвестиційно-привабливою та відкритою для співпраці зі своїми невичерпними природними та людськими ресурсами.

На туристичному ринку регіон має низку значних конкурентних переваг, які мають бути гармонійно використані у кроках розвитку рекреаційно-курортного комплексу. Він включає історичний і полінаціональний ресурс «степових» та подніпровських районів, який сьогодні недостатньо опрацьовується для «приморського» сектору, можливості Чорноморського та Азовського морського узбережжя, фактор екологічної свідомості сучасного туриста, кулінарні та виноробні «родзинки» так характерні для місцевих традицій гостинності.

Бачення майбутнього Херсонської області з урахуванням розвитку туристично-рекреаційного комплексу має таке формулювання: «Херсонщина – центр Українського Причорномор'я, край двох морів, унікальної полінаціональної степової культури, екологічної чистоти та високої якості життя і гостинності мешканців». Таким чином, можна сформулювати місію туристично-рекреаційного комплексу Херсонщини: «Через запровадження високих стандартів гостинності в закладах туризму Херсонщини до підвищення якості життя мешканців» [13].

Опрацювання у районах SWOT- аналізу слабких та сильних сторін області для туристичної галузі дозволило визначити наступні тенденції.

Серед сильних сторін визначальними є: географічне розташування, проведення фестивалів, ярмарок, традиції баштанництва, виноробства, овочівництва, наявність заповідників, заказників, водно-болотних угідь, природних парків національного та міжнародного значення, наявність лікувальної води, ропи та грязі. Крім цього, сільський туризм не вимагає великого стартового капіталу, базується на моделі сталого розвитку зі сприятливою кон'юнктурою ринку.

Серед слабких сторін найбільше значення надається: відсутності у світі образу Херсонщини як краю цікавого для оздоровлення та відпочинку, занедбаному стану комунальної інфраструктури, невідповідності туристичних закладів міжнародним стандартам, низькій кваліфікаційній підготовці кадрів, відсутності системного інформаційного забезпечення галузі, незначним обсягам інвестицій у галузь, відсутність чітко сформованої стратегії розвитку зеленого та сільського туризму в Україні.

Аналіз слабких та сильних сторін створив передумови визначення напрямів прикладання зусиль у галузі і напрямів розвитку. Такими були запропоновані: створення іміджу Херсонщини як європейського осередку туризму раціональне використання туристичних ресурсів, розширення терміну туристичного сезону, міжмуніципальне співробітництво, кооперування громад, які мають туристичні принади та інфраструктуру, котра б сприяла тому, аби найдовше затримати туристів на своїй території - розважити, зацікавити, здивувати. Розгортання напрямів розвитку туристично-рекреаційного комплексу зумовлює створення цілісної системи стратегічних та операційних цілей з виконання місії області у туристичній галузі.

Таким чином, системний підхід і опрацювання експертної та партнерської моделі розвитку туристично-рекреаційного комплексу Херсонщини, дозволяють презентувати на рівні держави «живу» цілісну концепцію, з конкретним плануванням і баченням напряму руху, що є найважливішим етапом становлення пріоритетної для області галузі економіки.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА БІЗНЕС-ПЛАНУ ЕКО-САДИБИ «THE HIGHLIGHT OF TAVRIA»

Херсонщина – це справжня перлина степового краю України. Її оспівували у віршах, її малювали і складали про неї пісні. Вона приваблює туристів своєю природою, морем, фестивалями та рекреаційними послугами. Узбережжя Чорного та Азовського морів, Дніпро, лікувальна затока Сиваш, всесвітньо відомі біосферні заповідники та унікальна природні явища, такі як пустеля Олешківські піски - це не весь перелік привабливих природних зон відпочинку, які доступні туристові за помірними цінами. Багато хто любить подорожувати, чимало людей відвідують наш регіон особливо влітку, коли приїжджають на море для відпочину. А ще молодь, закохані пари, яким час від часу потрібно побути на одинці.

Саме тому створення еко-садиби «The highlight of Tavria» забезпечить комфортабельний відпочинок та залишить приємні спогади про Південь України (Додаток Е). Це повинен бути сучасний, затишний заклад, де можна б було поєднати помірні ціни та комфорт. Створення еко-садиби дозволить отримувати прибутки протягом всього року.

Метою діяльності закладу розміщення є одержання найвищого прибутку при мінімальних витратах, а також реалізація якісних послуг, високий рівень сервісу та задоволення потреб споживачів.

Місія нашого проекту будівництво еко-садиби та в майбутньому надання послуг для відпочинку. Візія - надання послуг проживання в еко-садибі, які б могли забезпечити нашим клієнтам комфортабельний відпочинок за помірними цінами. Відкриття еко-садиби є інвестиційно привабливим. Інвестиційна привабливість відкриття даного бізнесу обґрунтовується тим, що в даному регіоні існує незначна конкуренція, тим самим забезпечується прибутковість інвестицій в галузі. Використовуючи концепцію соціального маркетингу компанія забезпечить потреби клієнтів та надасть соціальний ефект.

Для того, щоб отримувати постійний прибуток заклад повинен буде приймати відвідувачів, надавати їм максимально можливі умови відпочинку,

якість і комфорт, та реалізовувати дану послугу за доволі помірними цінами. Встановлюючи ціни на номери ми керуватимемось стратегією підвищеної цінності, тобто встановимо низькі ціни на послуги високої якості. Вартість номерів визначатиметься безпосередню від умов, що надаються. Так всі номери будуть поділені на одномісні, двохмісні з двома односпальними ліжками, та двомісні з двоспальними ліжками. Також передбачає номер для молодят. Замовляти номери можна буде як безпосередньо перед поселенням так і завчасно. На перших етапах розвитку послуга бронювання номерів надаватиметься безкоштовно. Також будуть розглянуті пропозиції що до здачі в оренду окремих кімнат, знімання кімнат протягом тривалого періоду за певними знижками. Та, звичайно, знижки для постійних клієнтів. Спочатку розглянемо SWOT-аналіз садиби «The highlight of Tauria».

Таблиця 1

SWOT - аналіз еко-садиби

Можливості	Загрози
Розширення асортименту послуг в процесі діяльності. Надання якісного відпочинку, завдяки комфортабельним умовам	Поява на ринку конкурентів і в результаті цього зменшення прибутковості. На даний вид діяльності значний вплив окрім якості послуг, має їх вартість.
Сильні сторони	Слабкі сторони
Особливі унікальні, оригінальні властивості підприємства або, що найменше, якості, які відрізняють її від конкурентів. Послуги, що будуть надаватися дозволять підняти рівень розвитку регіону. Відсутність на ринку великої кількості конкурентів. Ціни на послуги будуть помірними. Надання клієнтам знижок постійним клієнтам, при бронюванні кількох номерів одночасно.	Будівництво приміщення еко-садиби, його оснащення є дорогим та займе тривалий час Окупність проекту передбачається через 3 - 5 років.

В SWOT - аналізі переважають сильні сторони, що допоможе обґрунтувати її відкриття. Для вибору та обґрунтування конкурентної стратегії діяльності доцільно застосувати стратегію диференціації, що дозволить розвинути сильні сторони та здобути конкурентну перевагу. Дана стратегія дасть змогу створити певний імідж еко-садиби, та послугам що

будуть надаватись. Послуги вирізнятимуться від послуг конкурентів, перш за все високою якістю, комфортабельністю та помірною ціною. На початку діяльності буде встановлена знижка 10%, пізніше проводитимуться знижки постійним клієнтам та при комплексному бронюванні. Цей вибір можна обґрунтувати, здійснивши сегментацію ринку.

Таблиця 2

Сегментація ринку готельних послуг

Потреби Групи клієнтів	Функціональні		Комунікаційно- промоційні	Фінансові	
	Ціна	Якість	Знижка 5% на початку діяльності	Знижки при комплексному бронюванні (більше 3 номерів)	Знижки постійним клієнтам
1. Жінки: 15-35 років	X	X	X	X	X
після 35 років	X	O	X	O	O
2. Чоловіки: 15-35 років	X	X	X	X	X
після 35 років	X	X	O	X	O

X - реально існуючий сегмент

O - частковий сегмент

Недоліком стратегії диференціації є те, що дана стратегія збільшує витрати, але цьому можна запобігти за рахунок того, що клієнти, за бажанням, зможуть робити попередні замовлення, що передбачатиме доплату понад ціну. Ціни на послуги будуть помірними. Однак, поряд з цим буде застосовуватись система знижок: знижка 5% на послуги на початковому етапі діяльності садиби; знижка за комплексне бронювання (на суму понад 3 номери) - 10%; знижки постійним клієнтам - 5%. Таким чином, можна обґрунтувати обсяги від реалізації послуг готелем за перший рік роботи (таблиця 3).

Розрахунок виручки проводився наступним чином. Визначено ціну за номер за один день в залежності від виду номера. При визначенні виручки за перший квартал роботи готелю враховано що в день відкриття на всі номери буде 5% знижка та той факт, що не завжди будуть замовлені клієнтами всі номери. наведемо приклад розрахунку виручки при здачі одномісних номерів: $160 * 0,95 * 8 + 160 * 8 * 70 = 90816$ грн.

Розрахунок виручки від реалізації послуг

№ п/п	Номери	Кількість номерів, шт.	Ціна, грн за день	I кварт.	II кварт.	III кварт.	IV кварт.	Всього за рік, грн
				Сума, грн	Сума, грн	Сума, грн	Сума, грн	Сума, грн
1	Одномісні	8	160	90816	96000	102400	108800	398016
2	Двохмісні (з двома односпальними ліжками)	7	320	156800	168000	179200	190400	694400
3	Двохмісні (з одним двоспальним ліжком)	7	280	137200	147000	156800	166600	607600
4	Номер для молодят	2	290	40600	43500	46400	49300	179800
Разом				425416	454500	484800	497500	1879816

де, 160 - ціна номера готелю за день;

0,95 - 5% знижка в перший день;

8 - кількість одномісних номерів;

70 - умовна середня кількість наповненості готельних номерів протягом кварталу, днів.

В наступний квартал планується збільшення загальної кількості наповненості готелю до 75 днів, тому загалом за другий квартал ми отримаємо 454500 грн виручки.

Протягом третього кварталу прогнозується зростання загальної кількості наповненості готелю до 80 днів за квартал і тому виручка становитиме 484800 грн. І в четвертий квартал - 85 днів та 497500 грн відповідно.

Спочатку діяльності нам потрібно буде провести рекламну компанію для залучення широкого кола клієнтів. Протягом першого року функціонування нам необхідно зробити наступні витрати на рекламу: (таблиця 4).

Плануючи діяльність по відкриттю еко-садиби, ми використали метод аналогії. Для прикладу ми дослідили діяльність схожих об'єктів в інших регіонах.

Таблиця 4

Розрахунок витрат на рекламу

Вид реклами	Вартість, грн
Презентація	3000
5% знижка в перший день	303
Об'ява на дошках оголошень	200
Календарики-візитки	300
Інтернет-сайт	40
Всього	3843

Можна передбачити, що діяльність нашої еко-садиби буде більш успішною, оскільки подібного готелю в області немає.

Виробнича програма.

Еко-садиба буде розміщена на березі Дніпра в Бериславському районі. Там дуже гарна природа, ліс, відсутність промислових заводів, значна кількість господарств, які займаються виробництвом органічної продукції. Спочатку нам знадобиться купити земельну ділянку 600 м². На сьогодні ціна одного м² землі в складає 1000 грн, отже знадобиться 600000 грн. Загальна площа еко-садиби становитиме 500м². На будівництво потрібно затратити 9 місяців. Будівництво буде покладено на будівельну компанію «Херсонбуд». Загалом будівництво та облаштування з дерева та екоматеріалів буде коштуватиме за підрахунками 5000000 грн. Також потрібно буде зробити додаткові витрати на закупівлю вивіски, унітазів, душових кабін, жалюзі та раковин (таблиця 5).

Таблиця 5

Додаткові витрати на облаштування

№ п/п	Перелік витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн	Сума, грн
1	Вивіска	1	2000	2000
2	Унітаз	25	500	12500
3	Душова кабіна	24	3000	72000
4	Жалюзі	24	140	3360
5	Раковина	25	600	15000
	Всього		разом	104860

Наступним етапом облаштування еко-садиби є закупівля меблів, жалюзі та килимів. Будуть здійсненні наступні витрати на придбання меблів, жалюзі та килимів (таблиця 5):

Таблиця 6

Розрахунок витрат на придбання меблів, жалюзі та килимів

№ п/п	Перелік основних засобів	Кількість, шт.	Ціна, грн	Сума, грн
1	Ліжко односпальне	22	3000	66000
2	Ліжко двоспальне	9	5000	45000
3	Шафа для одягу	25	1600	40000
4	Тумбочка	40	500	20000
5	Настільна лампа	40	60	2400
6	Телевізор	25	2000	50000
7	Килим в номер	24	400	9600
8	Килим в коридор	3	500	1500
9	Журнальний столик	25	600	15000
10	Стільчики	50	200	10000
11	Сейф	1	400	400
12	Відро	2	24	48
13	Пральна машина	1	5000	5000
14	Диван	1	6000	6000
15	Відро для сміття	27	20	540
16	Світильники	54	100	5400
17	Пилосос	1	600	600
18	Дзеркало	25	200	5000
19	Покривало на односпальне ліжко	22	200	4400
20	Покривало на двоспальне ліжко	9	300	2700
21	Лампа денного освітлення	27	450	12150
	Всього		Разом	301738

В процесі використання основних засобів їх вартість зменшується в результаті зношення. Тому необхідно на основні засоби здійснити нарахування амортизації. В даному випадку найкращим способом визначення амортизаційних відрахувань, на нашу думку, є прямолінійний метод. Амортизація за цим методом визначається за формулою:

$$A = Va/Tп,$$

де А - річна сума амортизації;

Va - вартість, що амортизується;

Tп - термін корисного використання основних засобів.

Наприклад розрахуємо амортизацію для односпальних ліжок. Так первісна вартість односпального ліжка становить 3000 грн ліквідаційна вартість 400, звідси вартість що амортизується 2600 грн. Термін корисного використання 5 років. розрахуємо річну суму амортизації: $2600/5=520$ грн (таблиця 7).

Розрахунок суми амортизації за квартал визначається діленням річної суми амортизації на чотири.

Таблиця 7

Розрахунок амортизації на основні засоби за три роки

№ п/п	Перелік основних засобів	Первісна вартість, грн	Ліквідаційна вартість, грн	Вартість, що амортизується, грн	Термін корисного використання, рік.	Річна сума амортизації, грн	Сума амортизації за другий рік, грн	Сума амортизації за третій рік, грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Ліжко односпальне	3000	400	2600	5	520	520	520
2	Ліжко двоспальне	5000	600	4400	5	880	880	880
3	Шафа для одягу	1600	200	1400	5	280	280	280
4	Тумбочка	500	100	400	5	80	80	80
5	Настільна лампа	60	-	60	5	12	12	12
6	Телевізор	2000	600	1400	5	280	280	280
7	Килим в номер	400	100	300	5	60	60	60
8	Килим в коридор	500	120	380	5	76	76	76
9	Журнальний столик	600	120	480	5	96	96	96
10	Стільчик	200	40	160	5	32	32	32
11	Сейф	400	100	300	5	60	60	60

Продовження таблиці 7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
12	Відро	24	-	24	5	4,8	4,8	4,8
13	Пральна машина	5000	1200	3800	5	760	760	760
14	Диван	6000	1000	5000	5	1000	1000	1000
15	Відро для сміття	20	-	20	5	4	4	4
16	Світильники	100	-	100	5	20	20	20
17	Пилосос	600	240	360	5	72	72	72
18	Дзеркало	200	-	200	5	40	40	40
19	Покривало на односпальне ліжко	200	60	140	5	28	28	28
20	Покривало на двоспальне ліжко	300	80	220	5	44	44	44
21	Лампа денного освітлення	450	-	450	5	90	90	90
22	Приміщення готелю	400000	400000	3600000	50	72000	72000	72000
	Всього					76438,8	76438,8	76438,8

Виробнича програма вимагає розрахунку виробничих витрат, а саме по вартості сировини, витрати на заробітну плату, розрахунок постійних і змінних витрат тощо.

Таблиця 8

Розрахунок витрат на оборотні засоби на перший рік функціонування еко-готелю

№ п/п	Перелік оборотних засобів	Кількість	Ціна, грн	Сума, грн
1	Постільна білизна односпальна	44	170	7480
2	Постільна білизна двоспальна	18	190	3420
3	Пральний порошок, кг	600	50	30000
4	Мішки для сміття	10	4	40
5	Щітка для прибирання	2	50	100
6	Миючий засіб	10	8	80
7	Швабра	2	20	40
	Всього		разом	41160

Для ефективної діяльності еко-садиби необхідно розрахувати потребу в оборотних фондах по кварталах.

Таблиця 9

Розрахунок витрат на придбання оборотних коштів по кварталах, за три роки

№ п/п	Перелік оборотних фондів	Сума, грн				За перший рік	За другий рік	За третій рік
		I квартал 05-07	II квартал 08-10	III квартал 11-01	IV квартал 02-04			
1	Постільна білизна односпальна	7480	-	7480	-	14960	14960	14960
2	Постільна білизна двоспальна	3420	-	3420	-	6840	6840	6840
3	Пральний порошок, кг	1200	1200	1200	1200	4800	4800	4800
4	Мішки для сміття	40	40	40	40	160	160	160
5	Щітка для прибирання	100	100	100	100	400	400	400
6	Миючий засіб	80	80	80	80	320	320	320
7	Швабра	40	40	40	40	160	160	160
	Всього	12360	1460	12360	1460	27640	27640	27640

В еко-садибі працюватиме директор (за сумісництвом бухгалтер), два адміністратори та дві прибиральниці. Розрахунок витрат на заробітну плату подано у таблиці 10.

Таблиця 10

Витрати на заробітну плату працівників (1 місяць)

Назва категорій працюючих	Потреба, чол.	Витрати на заробітну плату, грн
Директор (за сумісництвом бухгалтер)	1	12000
Адміністратор	2	10000
Прибиральниця	2	8400
Всього	5	34000

Виходячи з усіх вище приведених розрахунків необхідно визначити поточні витрати на виробничу програму (таблиця 11). Виробнича програма визначає необхідний обсяг виробництва продукції у плановому періоді, який відповідає номенклатурою, асортиментом і якістю вимогам плану продажів. Вона обумовлює завдання по введенню в дію нових

виробничих потужностей, потребу в матеріально-сировинних ресурсах, чисельності персоналу, транспорті тощо.

Таблиця 11

Розрахунок поточних витрат на виробничу програму

Статті витрат	Сума витрат по кварталах, грн				Сума витрат за 1 рік, грн	Сума витрат за 2й рік, грн	Сума витрат за 3 рік, грн
	I	II	III	IV			
Сировина і матеріали	6160	1460	6160	-	15240	15240	15240
Зарплата	102000	102000	102000	102000	552000	555000	560000
Нарахування на заробітну плату	44160	44160	44160	-	176640	177600	179200
Комунальні послуги	600	800	1000	1100	3500	4000	4000
Реклама	60	60	40	40	180	160	160
Амортизація	18576,9	18576,9	18576,9	18576,9	74307,6	74307,6	74307,6
Відсоток за кредит	330416,66	320937,5	311458,32	301979,16	1264791,64	1170000	1018333,32
Реєстрація	68	-	-	-	68	-	0
Санстанція	160	160	160	160	640	768	800
Разом	502201,56	488154,4	483555,22	423856,06	2087367,24	1997075,6	1852040,92

Оскільки метою виробничої програми є визначення рівня прибутковості запланованого бізнесу та оцінка ефективності основних виробничих фондів і оборотних фондів, то на підставі вже відомих грошових надходжень та виробничих витрат потрібно розрахувати прибуток та рівень рентабельності виробничих витрат. Розрахунок прибутку та рівня рентабельності подано у таблиці 12.

На основі проведених розрахунків прибутку та рентабельності можна сказати, що прибуток готелю буде значним, оскільки рівень рентабельності ще в період погашення кредиту знаходиться в середньому в межах 32% в перший рік діяльності, 45% в другий та 69% в третій рік. Вже на початковому етапі діяльність готелю є ефективною незважаючи на великі витрати. Ефективність діяльності забезпечується завдяки значному попиту на запропоновані послуги, помірні ціни та зацікавленості клієнтів.

Таблиця 12

Розрахунок показників прибутку та рентабельності

Показник, грн	Сума по періодах, грн				За 1 рік	За 2 рік	За 3 рік
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал			
Виручка	425416	454500	484800	497500	1879816	1939200	1990000
Виробнича собівартість	392473,6	378426,4	373827,2	359748,1	1504455,2	1410995,6	1260680,9
Валовий прибуток	32942,4	76073,6	110972,8	137751,9	375360,8	528204,4	729319,1
Єдиний податок	2215,2	3199,34	3588,3	3095,9	13427,1	16461,1	22153,0
Чистий прибуток	86391,3	124774,3	139944,5	120743,9	523657,6	641983,3	863966,1
Рівень рентабельності	22,0	33,0	37,0	34,0	35,0	45,0	69,0

Організаційний план.

Садиба «The highlight of Tavria» буде створена як приватне підприємство. В закладі працюватиме директор, що одночасно буде бухгалтером, два адміністратори та дві прибиральниці. Таким чином сумісництво посад директора та бухгалтера надасть можливість зекономити на витратах на заробітну плату.

Для того, щоб передбачити черговість по строках виконання робіт необхідно побудувати графік освоєння виробничих потужностей та надання послуг.

Таблиця 13

Графік освоєння виробничих потужностей та реалізація послуг

Перелік заходів	Місяці											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Будівництво готелю	*	*	*	*	*	*	*	*	*			
Закупівля меблів та облаштування									*			
Підбір кадрів									*			
Закупівля оборотних активів									*			*
Реалізація послуг									*	*	*	*

Будівництво закладу розпочнеться у травні і триватиме до жовтня. В жовтні відбудеться закупівля меблів та обладнання, підбір кадрів та

закупівля оборотних активів. Загалом закупівля оборотних активів здійснюватиметься раз у квартал. починаючи з листопада готель буде реалізовувати свої послуги.

Фінансовий план.

Метою фінансового плану бізнес-проекту по відкриттю еко-садиби є обґрунтування необхідної суми коштів на здійснення бізнес-плану, а також довести, що капіталовкладення з врахуванням прибутковості, ризиків, інфляції будуть найбільш вигідними. Отже, на основі вище проведених розрахунків, які стосуються основних та оборотних коштів, необхідно визначити загальну потребу в інвестиціях та формування джерел фінансування (таблиця 14). В ринкових умовах немає єдиних вимог щодо змісту, форм та видів фінансових планів, які розробляють підприємства. Тому на кожному з них можуть бути свої особливості у фінансовому плануванні.

Таблиця 14

Загальна потреба в інвестиціях та формування джерел фінансування

Актив		Пасив	
Потреба в інвестиціях	Сума, грн	Джерела фінансування	Сума, грн
I. Основні засоби в т. ч.:	4385004	I. Власні кошти	2000000
		II. Залучені кошти, в т. ч.:	3200000
1.1 приміщення (будівництво)	4000000	2.1 д/ст. кредити	3200000
		2.2 к/ст. кредити	-
1.2 обладнання	385004	III. Інші джерела	-
II. Оборотні кошти, в т. ч.:	429992		
2.1 запаси і затрати	429992		
2.2 грошові кошти	-		
Всього потреба в інвестиціях	4770008	Всього по джерелах фінансування	5200000

Сфера туристичного бізнесу зараз набирає обертів, тому при наявності стартового капіталу і хороших інвесторів можна почати серйозний бізнес, який окупить себе через 3-5 років. Якщо заощаджень мало, краще орієнтуватися на створенні міні-садиб та облаштування вже готового об'єкту, рентабельність яких вище.

Для залучення більшого потоку клієнтів можна укласти договори з низкою туристичних компаній, які зможуть бронювати номери в готелі для своїх клієнтів. При цьому туристичним організаціям потрібно встановити певний відсоток комісії за кожного клієнта.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу встановлено, що в усьому світі спостерігається тенденція до збереження природних ресурсів. «Зелена» економіка як напрям в економічній науці розпочав активний розвиток, запроваджуючи альтернативні засоби збереження природних ресурсів. Аналогічна тенденція спостерігається і в Україні, проте має слабкий розвиток, що пов'язано, в більшій мірі з економічними проблемами та нестачею фінансування.

Сільський зелений туризм є стратегічною ініціативою, яка спроможна внести значний вклад в економічне зростання та підвищення якості й комфорту життя сільських мешканців. При цьому існує усвідомлення, що туризм має бути сталим у своєму розвитку та відповідальним перед суспільством і довкіллям. Українське село у найближчі роки спроможне створити систему туристичних послуг світового рівня, не втрачаючи при цьому своєї самобутності та розмаїття національних культур. Мешканці міст складають більше половини населення України, а це величезний потенціал для формування попиту на послуги сільського «зеленого туризму».

Аналіз передумов та тенденцій розвитку туризму Херсонської області дозволяє стверджувати, що область має значні можливості, щоб увійти до найбільш розвинутих у туристичному відношенні регіонів Європи: вигідне геополітичне розташування, комфортні мікрокліматичні умови, різноманітний ландшафт, унікальну флору і фауну, історико-культурну, архітектурну спадщину, розвинуту мережу транспортного сполучення, достатні людські, матеріальні, у т.ч. природно-оздоровчі ресурси.

Сільський туризм є одним із найперспективніших напрямів розвитку аграрного сектору економіки України та може стати поштовхом для розвитку малого та середнього бізнесу на селі.

При розрахунку бізнес-плану витрати на створення еко-садиби складуть 4 млн 770 тис – 73,8% з яких піде на будівництво. Також значною статтею витрат є придбання земельної ділянки – 600 тис. або 9,3% від загальної суми. Ще приблизно 448 тис. (7%) необхідно для фінансування початкового етапу функціонування готелю. Проведені фінансові розрахунки з даного бізнес-плану показують, що рентабельність даного підприємства за перший рік функціонування складе 35%. Іншими словами, кожна гривня доходу від оренди номерів буде приносити власнику закладу 35 копійок чистого прибутку.

Анотація
наукової роботи «**Rural tourism**»

Сільський туризм можна розглядати як додатковий щодо основної сільськогосподарської діяльності, тобто вид діяльності, який дає селянам певні додаткові доходи, а також є способом підвищення зайнятості членів сільських родин. Досі в Україні мало уваги приділяють вивченню ринкової інформації стосовно сільського туризму. Без цього виникають складнощі для інвесторів, організаторів ефективного агротуристичного бізнесу та туроператорів, при проведенні маркетингових кампаній тощо.

У зв'язку з цим, **актуальним** є дослідження щодо перспектив розвитку сільського зеленого туризму та подолання проблем, які гальмують його розвиток.

При вивченні теоретичних основ і досвіду підприємницьких структур у сфері сільського зеленого туризму ми використовували різні джерела спеціальної літератури, опубліковані в вітчизняних та зарубіжних журналах, наукових працях та статистичних збірниках.

При проведенні досліджень застосували суспільно-економічні **методи**: розрахунково-конструктивний, абстрактно-логічний, економіко-математичний.

Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретико-методичних засад «зеленої» економіки, розгляд сучасного стану сільського зеленого туризму у південному регіоні та стимулювання підприємництва у цій сфері.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення ефективного розвитку галузі та підтримки підприємництва у сфері сільського зеленого туризму на рівні регіону.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів підвищення ефективності розвитку сільського зеленого туризму у підприємницькому середовищі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні напрямів підвищення рівня використання туристично-рекреаційного потенціалу Херсонської області з урахуванням необхідності збереження природних та антропогенних туристичних ресурсів, покращення діяльності підприємств сфери туризму.

Практичне значення. Результати дослідження спрямовані на те, щоб надати змогу органам виконавчої влади у сфері туризму та органам місцевого самоврядування підвищити ефективність важелів розбудови підприємницького сектору та розвинути соціальну інфраструктуру конкретної адміністративно-територіальної одиниці (Довідка).

Наукова робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 17 найменувань. Основна частина роботи викладена на 30 сторінках комп'ютерного тексту, містить 14 таблиць, додатків.

Ключові слова: «зелена» економіка, сільський зелений туризм, сталий розвиток, конкурентоспроможність, сільська садиба.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Pearce D. Markandya A., Barbier E. Blueprint for a green economy. London : Earthscan Publications Ltd, 1989. 193 p. [UK pound] 6.95. ISBN 1 85383 066 6.: Blueprint 2: Greening the Worl, *Ecological Economics*, Elsevier, vol. 7(1), pages 75-78, February. URL: <https://ideas.repec.org/a/eee/ecolect/v7y1993i1p75-78.html>.
2. Мусіна Л. Стан і перспективи розвитку зеленої економіки та зеленого бізнесу в Україні. *Аналітична доповідь*. URL: [http:// eer.org.ua](http://eer.org.ua).
3. Бережна Ю. С. Концепція «зеленої економіки»: міжнародний аспект. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. 2012. №1. С. 210-215.
4. Галушкіна Т. П. «Зелена» економіка в секторальній моделі розвитку України. *Економічні інновації*. 2012. № 48. URL: [http:// archive.nbuv.gov.ua](http://archive.nbuv.gov.ua)
5. Чмир О. С., Захаркевич Н. П. «Зелена» економіка: сутність, цілі та базові принципи. *Економічний вісник Донбасу*. № 3 (33), 2013. С.54-62.
6. «Зелена» економіка – новий глобальний напрямок розвитку. URL: <http://ecoosvita.org.ua/storinka-knygy/zelena-ekonomika>.
7. Захарченко О.В. Перспективи розвитку сільського туризму. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*, 2014. №4(28). С. 97-100.
8. Степанов В. Ю. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми державного управління*, 2018. 1(53). С.1-5.
9. Макульський К. Сільський зелений туризм акумулює принади природи, традицій і нішевих промислів. URL:<http://www.agroprofi.com.ua/statti/1713-silskyu-zelenyy-turyzm-akumulyuye-prynady-pryrody-tradytsiy-i-nishevykh-promysliv>.
10. Boiko, V. (2016). Algorithm of developing competitive strategies and the trends of realizing them for agricultural enterprises. *ScienceRise*. Т. 2, N 1 (19), 30-34. DOI : 10.15587/2313-8416.2016.60349.
11. Аверчева Н.О., Бойко В.О., Бойко Л.О. Економічна оцінка потенціалу галузі виноградарства регіону. *Економіка АПК*. 2019. №6. С.15-25.

12. Boiko V. Determinants of development of small and medium enterprises in the region of Kherson [Electronic resource]. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2017. Vol. 3. No. 2. P. 22–29. Mode of access : www.are-journal.com
13. Кравець О. Сільський туризм – традиції гостинності, які приносять прибуток. URL: http://artkavun.kherson.ua/uaslskij_turizm__traditsgostinnost_jak_prinosjat_pributok.htm.
14. Как ЕС помогает развивать «зеленый» туризм в Украине. URL:<https://news.finance.ua/ru/news-/285915/kak-es-pomogaet-razvivat-zelenyj-turizm-v-ukraine>.
15. Коробка С.В. Зелений туризм як різновид підприємницької діяльності в сільській місцевості. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2011. Випуск II (42). Частина I. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/korobka2.htm.

ДОДАТКИ

Інформація про розвиток сільського зеленого туризму у Херсонській області

- Проведені в області заходи з розвитку сільського зеленого туризму (далі - СЗТ) у 2019 році (*основні досягнуті результати*);

Назва заходу	Досягнуті результати
1. Проведення протягом червня, липня та вересня місяця минулого року спільно з Херсонським обласним центром зайнятості на базі обласного та кожного районного центру зайнятості ряду вебінарів стосовно механізмів та умов участі суб'єктів аграрної сфери у державних програмах підтримки аграріїв та партнерських банківських програмах для фінансування клієнтів агропромислового комплексу, в тому числі і для розвитку альтернативних видів підприємницької діяльності на селі	Поінформовано близько 720 осіб щодо можливих механізмів започаткування та розвитку власної справи
2. Залучення суб'єктів СЗТ до участі у презентаційних та виставкових заходах з метою представлення та популяризації відпочинку в сільській місцевості.	<p>У рамках Форуму «AGROPORT SOUTH KHERSON 2019», історико-розважальним комплексом «Зелені хутори Таврії» було продемонстровано можливості СЗТ в частині освоєння традиційних для території ремесел: гончарство, гутництво, лозоплетіння, створення оберегів, валяння із шерсті, миловаріння, обробка шкіри, варіння бекмесу з кавуна.</p> <p>Крім того туристичний потенціал Херсонщині було представлено на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виставці «АГРО 2019» (04 по 07 червня 2019 року на території Національного Комплексу «Експоцентр України»); - Форумі «АГРОПОРТ Захід Львів 2018» (21-22 березня 2019 року м.Львів); - XII Міжнародному інвестиційному форумі «Таврійські горизонти: співпраця, інвестиції, економічний розвиток» (15 листопада 2019 року в м.Київ).

- стратегія (стисло, 3-4 речення) розвитку СЗТ у 2019 році у регіоні;

Захід (ціль)	Індикатори
Стратегії розвитку Херсонської області на період до 2020 року. СРР: 2.3.3. Розвиток активних видів туризму, сільського зеленого туризму та туризму вихідного дня.	Забезпечення обізнаності населення щодо основ діяльності у сфері сільського зеленого туризму, збільшення кількості суб'єктів сільського туризму в області, підвищення рівня зайнятості в сільській місцевості, зростання внутрішнього та в'їзного туризму.

- проекти транскордонного співробітництва у сфері СЗТ, які діяли у 2018 році (будуть діяти у 2019 році);

Назва проекту, 2018 рік	Досягнуті результати
-	-
Назва проекту, 2019 рік	Індикатори
-	-

- обласні програми (заходи), які містять компоненти розвитку СЗТ;

Назва програми (заходу), 2018 рік	Досягнуті результати
<p>1. Програма зайнятості населення Херсонської області на період до 2020 року 1.9. Сприяти розширенню альтернативних видів підприємницької діяльності на селі</p>	<p>1. Поінформовано близько 720 осіб щодо можливих механізмів започаткування та розвитку власної справи 2. Представлено туристичний потенціал Херсонщині на Форумі «AGROPORT SOUTH KHERSON 2019», виставці «АГРО 2019», Форумі «АГРОПОРТ Захід Львів 2019» та в рамках XII Міжнародного інвестиційного форуму «Таврійські горизонти: співпраця, інвестиції, економічний розвиток».</p>
Назва програми (заходу), 2019 рік	Індикатори
<p>Програма «Розвиток туризму та курортів у Херсонській області» на 2019 – 2021 роки. 5.2. Підтримка розвитку сільського зеленого та агротуризму: - сертифікація сільських зелених садиб та баз відпочинку; - випуск щорічних спеціалізованих каталогів; - участь у спеціалізованих презентаційних заходах з метою популяризації відпочинку в сільській місцевості; - проведення семінарів, навчань за участю профільних асоціацій; - надання пільгових кредитів для започаткування власної справи</p>	<p>Збільшення кількості садиб сільського зеленого туризму до 100 в області.</p>

- проекти міжнародної технічної допомоги з розвитку СЗТ, які діють у регіоні;

Назва проекту, 2018 рік	Досягнуті результати
-	-
Назва проекту, 2019 рік	Індикатори
-	-

- гастрономічний туризм (стан розвитку, гастрономічні маршрути, які існують або які можливо започаткувати);

Стан розвитку	Гастрономічні маршрути, які існують (опис маршруту та локацій)	Гастрономічні маршрути, які можна започаткувати
<p>1. 19-20 травня 2018 року в м.Херсон у міському парку «Херсонська фортеця» проведено сімейний фестиваль «Spring PAPA Fest», у рамках якого Херсонською філією Асоціації шеф-кухарів Півдня України було проведено свято української гастрономічної культури, де пройшли змагання кращих кулінарів, кондитерів, майстрів з приготування на грилю, переможець яких отримав Другий Кубок кухарів Херсона.</p> <p>2. 19-20 вересня 2019 року на набережній Херсону проведено 3-ій фестиваль емоцій, їжі та колориту Тишо Тишо фест. Під час заходу учасники мали можливість представити себе у якості рестораторів та прихильників кулінарної справи, а також скуштувати ресторанный страви та вуличну їжу.</p> <p>3. Херсонською філією Асоціації шеф-кухарів Півдня України минулого року було відтворено кулінарно-практичну частину історичного проекту «Херсонь. Вінтажна кухня». Цей проект занесений в Книгу рекордів України.</p> <p>4. У рамках Форуму «AGROPORT SOUTH KHERSON 2019» за участі Херсонської філії Асоціації шеф-кухарів Півдня України було встановлено кулінарний рекорд з приготування найбільшої кількості салату «Херсонський овочевий феєрверк»</p>	-	<p>На території області можливе започаткування гастрономічного маршруту, до складу якого увійдуть найкращі підприємства та господарства області, які зможуть презентувати свій власний продукт, зокрема ДП ДГ «Асканійське» (с. Тавричанка), ФГ «Шафран Любимівський» (сел. Любимівка) у Каховському районі, ПрАТ «Дім марочних коньяків «Таврія» (м.Нова Каховка), ФГ «Курінь» (с.Степанівка м.Херсон), КП АФ р-с «Білозерський» (сел.Дніпровське Білозерського району), СОК «Могучий» (с. Олексіївка Голопристанського району), Інститут рису НААН (с. Антонівка Скадовського району), Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова НААНУ (сел. Асканія-Нова Чаплинського району) ПАТ «Князя Трубецького» (с.Веселе Бериславського району), ресторан української сучасної кухні «Пан Атаман» (м.Олешки).</p>

Пропозиції щодо організаційних заходів і ефективного розвитку сільського зеленого туризму у Херсонській області
на 2019-2020 роки

№	Найменування заходу (обласного та національного рівня)	Виконавець	Строк	Очікуваний результат
1.	Проведення конференцій, круглих столів, тренінгів, навчальних семінарів щодо організації та провадження сільського зеленого туризму в регіонах	Міністерство аграрної політики та продовольства України, обласні державні адміністрації, Спілка сільського зеленого туризму в Україні (за згодою)	Постійно	- активізація розвитку сільського зеленого туризму; - підвищення обізнаності сільських мешканців щодо можливостей реалізації альтернативних видів підприємницької діяльності;
2.	Популяризація сільського зеленого туризму через засоби масової інформації та мережу Інтернет	Обласні державні адміністрації	Постійно	- зростання кількості садіб сільського зеленого туризму; - розширення сфери зайнятості сільського населення; - створення нових робочих місць;
3.	Сприяння власникам особистих сільських господарств, які займаються наданням послуг у сфері сільського зеленого туризму, участі у міжнародних та обласних виставках-ярмарках з сільського зеленого туризму	Міністерство аграрної політики та продовольства України, обласні державні адміністрації, Спілка сільського зеленого туризму в Україні (за згодою)	Постійно	- розширення асортименту присадибного господарства; - реалізація продукції особистого підсобного господарства як готових продуктів харчування.
4.	Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній серед фермерських та особистих селянських господарств з питань розвитку альтернативних видів діяльності на селі, зокрема в проекції розвитку сільського зеленого туризму	Обласні державні адміністрації	Постійно	
5.	Сприяння участі діючих та потенційних суб'єктів сільського зеленого туризму у відповідних навчальних заходах всіх категорій населення, зайнятих у сфері сільського зеленого туризму	Міністерство аграрної політики та продовольства України, обласні державні адміністрації	Постійно	

Ресторан на базі об'єкту зеленого туризму Ф(С)Г «Курінь»

Голова Ф(С)Г «Курінь» М. Халупенко у своєму фірмовому магазині
м. Херсон

Еко-садиба «The highlight of Tauria»

